

OHCHR – Minoriteters rättigheter

Vad handlar frågan om?

I många av världens finns minoriteter. Vad innebär då en minoritet? Enligt FN är definitionen av en minoritet följande:

Människor i självständiga länder som betraktas som infödda p.g.a. sin härstamning från befolkningar som är bosatta i landet, eller en geografisk region som landet tillhör vid erövrings- eller kolonisationstillfället eller i samband med etableringen av nuvarande statliga gränser och som, oberoende av sin rättsliga status har behållit sina egna, eller några av sina egna, sociala, ekonomiska, kulturella och politiska institutioner.

Om man tar Sverige som exempel så finns i vårt land fem nationella minoriteter. Dessa är: judar, romer, samer, sverigefinnar, tornedalingar. Även om Sverige stundtals får kritik för hur man har behandlat och hur man behandlar de nationella minoriteterna, är situationen hel annorlunda i vårt land än i de länder där det förekommer systematiska förföljelser och t.o.m. – i vissa fall – folkmordsliknande situationer.

Varför är det så?

Orsakerna till att minoriteter behandlas illa kan vara flera, men de grövre formerna av förtryck eller förföljelser förekommer i princip enbart i länder som saknar eller har problem med att upprätta demokratiska institutioner. Finns det därför en grundorsak till problemet? Ja, kanske, men frågan är naturligtvis mycket ner komplicerad än så. Förtryck av minoriteter kan ha ideologiska, politiska, ekonomiska, kulturella och mentalitetsmässiga orsaker och det gäller därför att belysa varje minoritetsförtryck utifrån dessa aspekter. Och trots att det verkar finnas en tydlig koppling mellan diktatur och minoritetsförtryck kan det mycket väl finnas problem i demokratiska länder.

Enligt FN är rohingyafolket en av världens mest förföljda folkgrupper. De förtrycks av bl.a. Myanmar's regering.

Varför är frågan viktig i FN?

En viktig princip i internationella relationer, och även inom FN, är suveränitetsprincipen. Denna regel utgår från att varje land sköter sina egna angelägenheter i kraft av sin självständighet, sin *suveränitet*. Dock så gäller inte denna princip alltid och i alla fall.

Efter andra världskriget och med Förintelsen i minne, enades många av världens stater om den s.k. folkmordskonventionen. En konvention är en bindande överenskommelse i FN, vilket innebär att stater som skriver under säger sig frångå suveränitetsprincipen just i de fall som konventionen behandlar. Istället menar man att de internationella reglerna, om ex. folkmord, är viktigare än just självbestämmandet.

2005 vidgades folkmordskonventionen, eller rättare sagt: man formulerade nya principer som kunde innefatta fler brott mot mänskligheten än just folkmord, som ex. etnisk rensning och krigsbrott. Principen heter skyldighet att skydda och frångår – likt folkmordskonventionen – länder sin suveränitet i de fall då länderna inte själva klarar av att hantera ett pågående brott mot mänskligheten. I vart fall gäller detta så i teorin – i praktiken kan ju ett land som skrivit under principen men inte har intresse att låta FN hjälpa till, mycket enkelt hindra FN. Särskilt om landet är militärt och ekonomiskt starkt.

Vad ska ni som delegater tänka på i era förberedelser?

- Börja med att ringa in problemen och fördjupa er i frågan. Ni behöver kanske, beroende på vilket land ni företräder, kartlägga hur villkoren för minoriteter ser ut i ert land.
- Är ert land aktivt och drivande i frågan om att förbättra minoriteters ställning?
- Vilka internationella samarbeten finns för att motverka problemet förespråkas av olika stater och aktörer?
- Vad gör FN? Fördjupa dig i de principer som är fastlagda.
- Strävar ert land efter starka gemensamma internationella lösningar och åtgärder eller strävar ni efter mer makt åt enskilda stater och då främst nationella lösningar?
- Ni behöver titta på vilka internationella engagemang ert land har i frågan. Stödjer ni arbetet i andra länder/regioner? Är ni aktiva i internationella forum och organisationer för att lösa problemet? Vilken talan för ni i dessa?

Några tänkbara länkar:

Här finns de flesta relevanta FN-dokument samlade som länkar: <http://dagdok.org/fns-arnesomraden/manskliga-rattigheter/nationella-minoriteters-och-urfolks-rattigheter/>

En bra artikel som handlar om principen skyldighet att skydda som dock är några år gammal (Sverige sitter inte längre i säkerhetsrådet): <https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn/fns-arbete-for-fred-sakerhet-och-nedrustning/skyldighet-att-skydda/>

Ytterligare en artikel som behandlar principen skyldighet att skydda, och sätter in skapandet av principen i ett historiskt perspektiv: <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/08/Faktablad-4-12-Folkmord-och-brott-mot-m%C3%A4nskligheten.pdf>

OHCHR:s hemsida: <https://www.ohchr.org/EN/pages/home.aspx>